

Секція 8. Національна безпека держави. Продовольча, інформаційна, енергетична та екологічна безпека територій та регіонів світу

**ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПІВДНЯ УКРАЇНИ:
МИНУЛЕ І СУЧАСНІСТЬ**

**БОБОВИК Володимир, здобувач вищої освіти
спеціальність 051 Економіка
Миколаївський національний аграрний університет**

Анотація: У дослідницькій роботі розглянуто проблеми екологічного стану Півдня України. Основну увагу в роботі автор акцентує на основні проблеми екосистеми Півдня України та степової зони України. Автор дає узагальнену характеристику причин та джерел забруднення, їх негативний вплив на екосистему даного регіону, тенденції погіршення стану. Подальших досліджень потребує у розв'язуванні питань навколо екологічної ситуації Півдня України та реалізації рекреаційних та екологічних програм.

Ключові слова: Південь України, степова зона, індустріалізація, посухи, війна.

Південь України розташований у степовій та лісостеповій континентальній природній зоні. Сухі вітри, що рухаються зі сходу та південного сходу, не мають природного бар'єра у степовій зоні, впливають на випаровування вологи та сприяють посушливості регіону, ерозії ґрунтів.

Впродовж багатьох століть Південь України мав низьку щільність населення, основу господарства складало скотарство. Лише у XVIII-XIX століттях почалися процеси колонізації та заселення регіону, де створились перші великі поселення й міста. Однак продовжувались посухи, через що землеробство було обмежене, порівняно з територіями північніше.

Зміни відбулися у XX ст., коли прийшло директивне планування УСРР, пізніше УРСР, почати розвідку та використання природних ресурсів регіону. Важливою подією стало проведення індустріалізації 30-х років, протягом якого були створено промислове виробництво товарів та енергії. Індустріалізація негативно вплинула на вразливу степову зону. Забруднення відходами виробництва погіршувало екологічний стан, а зміни ландшафту для будівництва гідроелектростанцій порушували водний баланс.

Новоутворенням 40-х років став «Великий план перетворення природи», утілений радянською владою. Цей масштабний проєкт передбачав вирощування

широких лісосмуг для захисту земель від суховіїв та створення водно-каналльної системи для зрошення сільського господарства. Цей план дозволив знизити вплив посух та збільшити врожайність землі. Проте виникли проблеми з погіршення водного балансу регіону та значного пошкодження екосистеми степу. Масштабні зрошувальні системи призвели до засолення ґрунтів і деградації природних середовищ проживання тваринного світу [1].

Впродовж другої половини ХХ ст. продовжувався розвиток промисловості в регіоні, що руйнувало природні процеси та збільшувало площі забруднення та шкідливих викидів. Будівництво хімічних комбінатів, атомних та теплових електростанцій негативно впливало на водні ресурси регіону, що пришвидшувало деградацію ґрунтів та природних водойм, засолення ґрунтів і зменшення біорізноманіття Півдня України.

За часів незалежності України, екологічний стан Півдня України продовжував погіршуватися. Надмірне й безконтрольне використання добрив та пестицидів у сільському господарстві, збільшили процент кислотності ґрунтів, яке супроводжувалося зниженням кількості рослинності регіону. Використання хімікатів призвело до збільшення токсинів у водоймах та у землі, що сприяло процесам ерозії [2].

При цьому інтенсивне землеробство стало причиною виснаження мінеральних природних добрив та гумусу, що зменшує загальну рослинність регіону та кормову базу для фауни. Буде зменшуватися популяція тварин дикої природи внаслідок зменшення кількості потрібної їжі для сприятливого життя в степу [2].

Загальносвітовою тенденцією для Півдня України є глобальне потепління, яке впливає на вологість повітря регіону, спричиняє посушливість та аномальну спеку, що негативно впливає на стан окремих видів тваринного та рослинного світу, звужує кормову базу та запаси води в ґрунті. Також, збільшується вірогідність посух у регіоні, що завдає шкоди природним системам [2].

Окремою негативною подією стала повномасштабна війна, де Південь України став одним із головних епіцентрів військових дій. Використання великої кількості бойових речовин руйнують екосистему регіону в цілому та завдає удару по окремим представникам флори й фауни, що порушує нормальні природні процеси. Постійні пожежі знищують рослинний покрив степової зони, що негативно впливає на ланцюги живлення тваринного світу, а охоронні природні зони стали полем битв, де гине велика кількість рідкісних тварин. Це не тільки загрожує вимиранням окремих видів, а й погіршує загальний екологічний баланс регіону, ускладнюючи його відновлення у майбутньому [3].

Означені проблеми потребують негайного вирішення після закінчення бойових дій, заради здорового майбутнього нинішніх і прийдешніх поколінь українців.

Література

1. Чепурда Г. М. «Великий план перетворення природи» (1948 – 1965 рр.): український вимір : дис. ... д-ра іст. наук : 07. 00. 01. Черкаси, 2017. 426 с.
2. Екологічні проблеми Півдня України: виклики і шляхи вирішення. URL: <https://sw.dei.gov.ua/post/3140>
3. «Випалена земля». Як війна впливає на екологію півдня України? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-viyna-pivden-ekolohiya-spalena-zemlya/32191731.html>

Анотація: The research work examines the problems of the ecological state of the South of Ukraine. The main focus of the author's work is on the main problems of the ecosystem of Southern Ukraine and the steppe zone of Ukraine. The author gives a generalized description of the causes and sources of pollution, their negative impact on the ecosystem of this region, trends of deterioration. Further research is needed to resolve issues related to the ecological situation of Southern Ukraine and the implementation of recreational and environmental programs

Ключові слова: Southern Ukraine, steppe zone, industrialization, droughts, war.

*Науковий керівник – СУРІНА Ганна,
к. філос. н., ст. викладач кафедри економічної теорії
і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*